

Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende

Liburd, Janne

Published in:
FN's verdensmål og fremtidens Syddanmark

Publication date:
2020

Document version:
Forlagets udgivne version

Citation for pulished version (APA):
Liburd, J. (2020). Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende. I *FN's verdensmål og fremtidens Syddanmark* (s. 14). Region Syddanmark. <https://fremtidenssyddanmark.regionsyddanmark.dk/publikation/fns-verdensmaal-og-fremtidens-syddanmark/>

Go to publication entry in University of Southern Denmark's Research Portal

Terms of use

This work is brought to you by the University of Southern Denmark.
Unless otherwise specified it has been shared according to the terms for self-archiving.
If no other license is stated, these terms apply:

- You may download this work for personal use only.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying this open access version

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details and we will investigate your claim.
Please direct all enquiries to puresupport@bib.sdu.dk

FN'S VERDENSMÅL OG FREMTIDENS SYDDANMARK

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

Region
Syddanmark

FN's verdensmål og Fremtidens Syddanmark

Med FN's 17 verdensmål for bæredygtig udvikling er hele verden trukket i arbejdstøjet. De 17 verdensmål sætter den globale udviklingsdagsorden frem mod 2030 og forpligter verdens lande til at handle på de udfordringer, vi står overfor. I Region Syddanmark sætter vi den regionale udviklingsdagsorden frem mod 2023 med den nye udviklingsstrategi "Fremtidens Syddanmark". Her adresserer vi både de muligheder og udfordringer, vi står overfor regionalt.

Rammen for udviklingsstrategien er FN's verdensmål, for i Region Syddanmark ønsker vi at tage medansvar og bidrage til at realisere verdensmålene til gavn for borgerne og ikke mindst de kommende generationer. Udfordringerne med at komme i mål med verdensmålene er forskellige, afhængigt af hvor man bor i verden. Men for fælles udfordringer gælder ofte, at de bedst løses i fællesskab. Med verdensmålene som ramme for den regionale udvikling arbejder vi målrettet hen imod en fælles dagsorden på tværs af aktører. Og vi bygger videre på de stærke partnerskaber, vi har tradition for i det syddanske. Verdensmål 17 Partnerskaber for handling er udgangspunktet for, hvordan vi i Region Syddanmark arbejder med at løfte fælles udfordringer og udnytte regionens særlige potentialer. Kort sagt: Verdensmålene sætter rammen for strategien, og målene realiseres i partnerskaber. I denne publikation kan du læse mere om det syddanske bidrag til at nå verdensmålene, finde konkrete eksempler på indsatser samt møde en række af regionens medarbejdere og samarbejdspartnere.

Stephanie Lose

Stephanie Lose
Regionsrådsformand,
Region Syddanmark

Søren Rasmussen

Søren Rasmussen
Formand for Udvalget
for regional udvikling

Udgivelse:
Regional Udvikling, Region Syddanmark
Damhaven 12, 7100 Vejle

Design & produktion:
Mediegruppen as

Foto:
Hyltdager Fotografi

ISBN:
978-87-92217-72-1

Indhold

- SIDE 3** FN's verdensmål i syddansk ramme
- SIDE 4** Strategisk ramme
- SIDE 6** **Verdensmål 3:**
Sundhed og trivsel
- SIDE 7** **Verdensmål 4:**
Kvalitetsuddannelse
- SIDE 8** **Verdensmål 5:**
Ligestilling mellem kønnene
- SIDE 9** **Verdensmål 6:**
Rent vand og sanitet
- SIDE 10** **Verdensmål 7:**
Bæredygtig energi
- SIDE 11** **Verdensmål 9:**
Industri, innovation og infrastruktur
- SIDE 13** **Verdensmål 10:**
Mindre ulighed
- SIDE 14** **Verdensmål 11:**
Bæredygtige byer og lokalsamfund
- SIDE 15** **Verdensmål 12:**
Ansvaligt forbrug og produktion
- SIDE 16** **Verdensmål 13:**
Klimainsats
- SIDE 17** **Verdensmål 14:**
Livet i havet
- SIDE 18** **Verdensmål 17:**
Partnerskaber for handling

FN'S VERDENSMÅL I EN SYDDANSK RAMME

FN's verdensmål - en fælles mission

Verdensmålene for bæredygtig udvikling blev vedtaget af regeringslederne i 2015. De sætter den globale udviklingsdagsorden frem mod 2030 og forpligter verdens lande til at handle på de udfordringer, verden står overfor. Udfordringerne har nationale, regionale og lokale konsekvenser og skal løses i fællesskab. Verdensmålene udgør 17 konkrete mål og 169 delmål, som gælder for alle FN's 193 medlemslande.

Syddansk fokus

I Region Syddanmark sætter verdensmålene rammen for den regionale udviklingsstrategi 2020-2023 - Fremtidens Syddanmark. Verdensmålene sætter retning og giver et fælles afsæt for indsatserne inden for strategiens forskellige spor. Samtidig sætter de fokus på nødvendigheden af at udnytte muligheder og adressere udfordringer i fællesskab. Verdensmålene lægger på den måde op til at skabe løsninger i partnerskaber. Derfor er den syddanske udviklingsstrategi også en invitation til samarbejde om at udvikle et sammenhængende, attraktivt og bæredygtigt Syddanmark.

Alle FN's verdensmål er vigtige og er på mange måder indbyrdes forbundne. De regionale udviklingsopgaver, som beskrives i den regionale udviklingsstrategi, har imidlertid større betydning for nogle verdensmål end for andre. Derfor er der i udviklingsstrategien lagt vægt på de verdensmål, hvor vi som region har størst mulighed for at yde et bidrag. Verdensmålene er i den forbindelse oversat til en syddansk ramme og indarbejdet i de regionale mål for udviklingsstrategien, som regionen følger op på årligt.

Du kan i det følgende læse mere om og finde konkrete eksempler på, hvordan udviklingsstrategien bidrager til verdensmålene.

Fremtidens Syddanmark

REGIONAL UDVIKLINGSSTRATEGI 2020-2023

Den regionale udviklingsstrategi 2020-2023, Fremtidens Syddanmark, har FN's verdensmål som overordnet ramme. Strategien bygger på seks strategispør, som tager afsæt i fælles udfordringer eller særlige syddanske styrker, og på fire tværgående temaer.

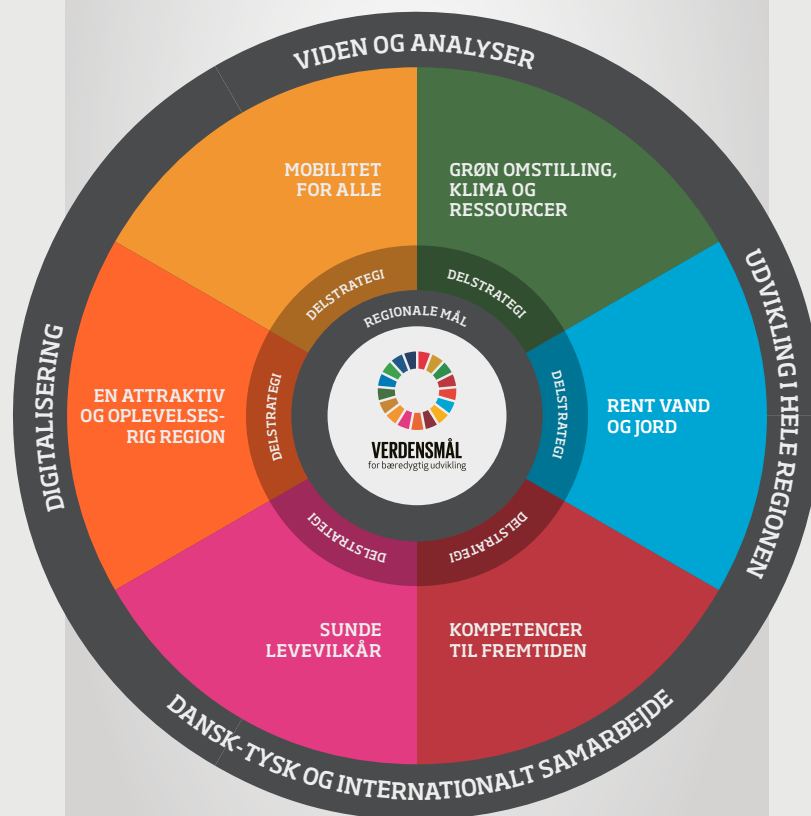
Seks strategispør

- Grøn omstilling, klima og ressourcer
- Rent vand og jord
- Kompetencer til fremtiden
- Sunde levevilkår
- En attraktiv og oplevelsesrig region
- Mobilitet for alle

Fire tværgående temaer

- Dansk-tysk og internationalt samarbejde
- Viden og analyser
- Udvikling i hele regionen
- Digitalisering

Strategisk ramme

Den regionale udviklingsstrategi konkretiseres i delstrategier inden for strategispørerne, som har karakter af handlingsplaner. Delstrategierne beskriver konkrete indsatser, der vil blive gennemført i løbet af strategiperioden, herunder initiativer i relation til de fire tværgående temaer.

FN's verdensmål - Syddansk fokus

EN FÆLLES MISSION

FN's verdensmål sætter rammen for den regionale udviklingsstrategi og for delstrategierne. Verdensmålene sætter retning og giver et fælles afsæt for indsatserne inden for strategiens forskellige spor. Det fælles perspektiv på arbejdet sikrer samtidig sammenhæng på tværs af områder. Nogle af verdensmålene lægger sig særligt tæt op ad centrale regionale opgaveområder. Derfor har Region Syddanmark valgt at fokusere særligt på de mål, der har størst relevans for regionens arbejde.

Yderligere informationer om den regionale udviklingsstrategi og de øvrige delstrategier kan findes her:

www.fremtidensyddanmark.regionssyddanmark.dk

3 SUNDHED OG TRIVSEL

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 3.4: Tidlig dødelighed som følge af ikke-smitsomme sygdomme reduceres gennem forebyggelse og behandling, og mental sundhed og trivsel fremmes.

FN's delmål 3.5: Forebyggelse og behandling af rusmiddelmisbrug skal styrkes.

FN's delmål 3.8: Universal sundhedsdækning til alle.

FN's delmål 3.9: Dødsfald og sygdomstilfælde pga. farlige kemikalier samt luft-, vand- og jordforurening reduceres.

Sikre et sundt liv for alle og fremme trivsel for alle aldersgrupper

Verdensmål 3 handler om, at alle mennesker i alle aldre og lande skal sikres et godt helbred.

Sikre et sundt liv for alle

Et tæt samarbejde på tværs af sektorer er en forudsætning for, at vi lykkes med at sætte borgeren i centrum på sundhedsområdet i Region Syddanmark. Videreudviklingen af samarbejdet mellem regionen, de 22 syddanske kommuner og de praktiserende læger er således også et grundlæggende element i Sundhedsaftalen 2019-2023, som er den formelle ramme om det tværsektorielle samarbejde i Region Syddanmark. Samarbejde er også et grundlæggende element i den regionale udviklingsstrategi 2020-2023, som bl.a. sigter på at skabe gode rammer for et sundt og aktivt liv, der bidrager til at ændre vores levevis og forebygge livsstilssygdomme. Udviklingsstrategien har samtidig fokus på at fremme nye løsninger gennem offentlig-privat innovation, hvor Region Syddanmark i dag er anerkendt for udvikling og implementering af telemedicinske løsninger og tilbud tæt på borgerne via kommunale og regionale samarbejder i sundhedshuse og borgernære sundhedssamarbejder. Telemedicinske løsninger er et eksempel på en indsats, der også bidrager til at imødekomme udfordringer med geografiske afstande i regionen, så alle kan modtage relevante sundhedsydelser uanset bopæl og helbredstilstand.

Trivsel

Vi har alle brug for at opleve, at vi hører til – det gælder også unge, hvor deltagelse i et fællesskab ofte ses som et succeskriterium for et godt ungdomsliv. Samtidig ved vi, at særligt unge bliver påvirket af de fællesskaber, de indgår i. Mentale helbredsproblemer er dog, ifølge Psykiatrifonden, den største sygdomsbyrde blandt børn og unge og er medvirkende til op mod 60 procent af frafaldene

på ungdomsuddannelser. For at fremme unges trivsel og sundhed arbejder regionen derfor bl.a. med fællesskabende uddannelsesmiljøer og på at understøtte positive, inkluderende fællesskaber uden rusmidler. Flere af sporene i den regionale udviklingsstrategi har fokus på at øge trivsel, og fx gennem uddannelsespuljen støtter regionen indsatser rettet mod trivsel i eller udenfor undervisningen.

I den syddanske region er der desuden en rig og varieret natur, som kan danne rammen om en bedre trivsel og et mere aktivt liv for alle syddanskere. I de seneste år er der sket en generel stigning i brugen af aktiviteter i relation til natur og kultur i sundhedsfremmende indsatser. Det vil vi gerne bygge videre på, og der er i den forbindelse behov for viden om, hvordan aktiviteter i et samspil mellem kultur, natur og sunde levevilkår skaber det aktive liv og trivsel. Fx samarbejder regionen med SDU, Designskolen Kolding og kommunerne om et forprojekt, der undersøger, hvordan natur og kultur kan bruges til at skabe bedre rammer for at fremme syddanternes fysiske og mentale sundhed og trivsel.

Rent miljø og grundvand

Jordforureninger må ikke udgøre en risiko for mennesker, miljø og drikkevand. Derfor er indsatsen for at sikre rent grundvand og håndtere risikoen fra jordforureninger også et væsentligt indsatsområde for regionen, som foldes ud i delstrategien for rent vand og jord. Regionen har derfor også en stor opgave i at prioritere oprensningsindsatsen efter risiko og undersøge jordforureningerne grundigt, inden de eventuelt bliver rensede op. Regionens koncentrerer indsatsen de steder, hvor forureningerne udgør de største problemer for mennesker eller miljø.

”

”GERI-projektet er rettet mod ældre svage borgere og gør det muligt for en kommunal akut-sygeplejerske at foretage objektive vurderinger og basale blodprøver i den ældres eget hjem. Resultaterne kan overføres digitalt til hjemmeplejen og praktiserende læge, og det sikrer hurtigere vurdering samt sparer den ældre for transport til læge og muligvis en eventuel indlæggelse. Begge dele kan være så udfordrende, når man er ældre og svag, at det afholder nogle ældre fra at søge nødvendig lægehjælp.

På den måde får mange ældre en service, som de ellers ikke ville have fået. GERI-kufferten kan på den måde være med til at bidrage til opfyldelse af verdensmål 3, som handler om at sikre et sundt liv og fremme trivsel for alle aldersgrupper. Jeg ser også GERI-kufferten som et bidrag til, at mødet mellem den ældre og sundhedsvæsenet sker mere på lige fod. Man bliver også generelt mere opmærksom på den ældre svage patient, fordi akutsygeplejersken, som kommunikerer med egen læge, får et mere holistisk billede af den ældre ved at møde ham eller hende i eget hjem”.

Projektleder Karen Andersen-Ranberg, PhD, spec.ansv. overlæge, Geriatrisk Afdeling G, OUH

4 KVALITETS- UDDANNELSE

Sikre alle lige adgang til kvalitetsuddannelse og muligheder for livslang læring

Uddannelse er grundlaget, der gør os i stand til at forstå og gøre noget ved verdens problemer, og samtidig ruste uddannelse den enkelte til at klare sig godt i livet. Ifølge FN er uddannelse derfor en af de mest kraftfulde og gennemprøvede motorer for bæredygtig udvikling. Med målet om kvalitetsuddannelse ønsker FN, at alle skal have lige adgang til uddannelse, og at alles muligheder for livslang læring skal sikres.

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 4.1: Grundskoleundervisning og ungdomsuddannelse i høj kvalitet.

FN's delmål 4.3: Lige adgang til teknisk, erhvervs- og videregående uddannelse.

FN's delmål 4.4: Relevante færdigheder, herunder tekniske og erhvervsrettede færdigheder og kompetencer.

FN's delmål 4.6: Færdigheder i at læse og regne.

FN's delmål 4.7: Nødvendig viden og færdigheder for at fremme en bæredygtig udvikling.

Gode uddannelsesmuligheder til alle

Udbuddet af uddannelser i Region Syddanmark er under pres. Antallet af unge, som står over for at skulle vælge en uddannelse, falder i store dele af regionen; særligt i de tyndt befolkede områder. Samtidig søger mange unge til de større byer uden for regionen for at uddanne og bosætte sig. Færre unge betyder et mindre elevgrundlag for ungdomsuddannelserne, og på sigt rammer dette også regionens videregående uddannelser.

Region Syddanmarks indsats i forhold til verdensmål 4 handler derfor i særlig grad om at sikre god tilgængelighed til ungdomsuddannelserne, både de gymnasiale uddannelser og erhvervsuddannelserne. Vi arbejder bl.a. med uddannelsessamarbejder mellem uddannelsesinstitutioner, herunder campusdannelser. Fx har man i Nyborg og Ribe formået at bevare det lokale, merkantile

ungdomsuddannelsesudbud via lokale campusdannelser. Begge steder med finansiering fra regionsrådets uddannelsespulje.

Regionens bidrag til verdensmål 4 handler også om at bidrage til, at unge i Syddanmark har kompetencer til fremtiden. Særligt tre kompetenceområder er vigtige: Unge skal have kompetencer til at begå sig i livet, til at få et job på arbejdsmarkedet og til at skabe et bæredygtigt samfund. Regionen arbejder i den forbindelse bl.a. med kompetencer til fremtiden ved at støtte konkrete udviklingsprojekter med midler fra uddannelsespuljen. Der gives bl.a. støtte til projekter, der fremmer unges digitale kompetencer ved at støtte unge i at anvende og kritisk forholde sig til digitale værktøjer, medier og ressourcer, så unge forberedes til at kunne agere i og bidrage til at videreudvikle det digitale samfund.

”

”Vi er Verdensmålsskole og prioriterer høj kvalitet i undervisningen og lige adgang til uddannelse. Det, at regionen har FN's verdensmål som ramme, er med til at understøtte vores arbejde. Fx er Tønder Handelsskole med i projektet ”EUD merkantil går digitalt”, der er støttet igennem regionens uddannelsespulje, og som åbner for, at mindre erhvervsskoler kan deles om undervisningsressourcer via digitale løsninger. På den måde kan selv små hold modtage undervisning på et kvalitativt højt niveau.”

Vi arbejder også med bæredygtighed og globalt medborgerskab. I år fokuserer vi bl.a. på at gøre eleverne bevidste om pligten til og mulighederne for at ændre noget. Alle elever vil gerne gøre verden bedre, men hvordan ændrer vi vaner i det daglige? Som uddannelsesinstitution har vi et ansvar for at skubbe på og være foran i forhold til at vende udviklingen mod bæredygtighed.”

Direktør Carsten Uggerholt Eriksen, Det Blå Gymnasium & Tønder Handelsskole og med i Syddansk Uddannelsesforum

5 LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

Opnå ligestilling mellem kønnene samt styrke alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder

Verdensmål 5 handler om at sikre, at al diskrimination og vold mod kvinder og piger standses overalt i verden. Ifølge FN er fjernelse af alle former for diskrimination mod kvinder og piger ikke kun en grundlæggende menneskeret men har også effekt på tværs af alle andre udviklingsområder.

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 5C: Fornuftige politikker og lovgivning, der kan håndhæves, og som fremmer ligestilling mellem kønnene og styrker alle kvinders og pigers rettigheder og muligheder på alle niveauer, skal vedtages og styrkes.

Ligestilling og uddannelse

Piger og kvinder er generelt underrepræsenteret på de såkaldte STEM-uddannelser (naturvidenskab, teknologi og ingeniørvidenskab samt matematik). Derfor handler verdensmål 5 i en syddansk kontekst bl.a. om at sætte fokus på uddannelsesvalg og på at styrke pigers interesse for naturvidenskab og tekniske fag. Fx støtter regionen igennem uddannelsespuljen projektet "Future Solutions By Girls" på Vejle Tekniske Gymnasium. Projektet har til formål at få flere piger til at vælge HTX gennem mentorarbejde og undervisningsforløb, hvor pigerne bl.a. arbejder med at løse forskellige bæredygtighedsproblematikker om udfordringerne med plastik i verdenshavene.

23 % af unge kvinder i Region Syddanmark giver udtryk for mistrivsel, mens tallet for unge mænd er 11 procent. Dette viser, at der er et særligt opmærksomhedspunkt i forhold til kvinderne. Region Syddanmark har derfor fokus på at skabe uddannelsesmiljøer, der fremmer unges trivsel og sundhed. Regionen støtter gennem uddannelsespuljen bl.a. indsatser, der øger unges trivsel og forebygger ensomhed, fx ved at arbejde med fællesskabende uddannelsesmiljøer. Der gives

også tilskud til indsatser, der støtter unge i sårbare situationer, fx i forbindelse med uddannelsesvalg, uddannelsesskift, skilsmisse, sygdom mm.

Arbejdsmarkedet efterspørger i højere grad medarbejdere, som har gennemført en uddannelse. Ufaglærte har derfor fået sværere ved at komme i beskæftigelse. Ca. 20 procent af de 25-årige syddanskere har i dag ikke en ungdomsuddannelse. Her er det især drengene og mændene, som sækker bagud. Der er derfor opmærksomhed på at få flere unge mænd til at uddanne sig - og på at fremme og styrke syddanskernes kompetencer til arbejdsmarkedet. Det kan bl.a. være gennem indsatser, der styrker overgangene mellem uddannelsestrinene fra grundskole til erhvervskompetencegivende uddannelse eller gennem indsatser, der fastholder flere unge på erhvervsuddannelserne; fx gennem fokus på øget trivsel, personlige og sociale kompetencer samt bedre overgang til praktik.

”

”Vi ser FN's Verdensmål som en måde at tage ansvar for og få medindflydelse på fremtiden. Fx klarer pigerne sig rigtig godt i naturfagene i grundskolen, og alligevel fravælger mange de tekniske- og naturvidenskabelige ungdomsuddannelser, når de går videre. Og det er et stort tab. Det skal vi have gjort noget ved, og derfor har vi sat projekt "Future Solutions By Girls" i søen.

Vi har spurgt os selv, hvordan man som pige kan være med til at gøre en forskel i forhold til de ting, som truer planeten og verden lige nu. Her kommer vi ikke uden om biologi, dna, it, mode, design og tekstil. Det er emner, som de naturvidenskabelige fag taler rigtig godt ind i, og vi vil sikre, at flere piger får øjnene op for, hvilke perspektiver og muligheder der ligger i de tekniske og naturfaglige uddannelser. Vi har ikke råd til, at vi ikke har pigerne med i fremtidens teknologi.”

Lektor og udviklingsleder Henrik Juhl Kristensen, Vejle Tekniske Gymnasium. VTG står bag projektet "Future Solutions By Girls", støttet af regionens uddannelsespulje

6 RENT VAND OG SANITET

Sikre at alle har adgang til vand og sanitet, og at dette forvaltes bæredygtigt

Rent vand er en af de vigtigste forudsætninger for sundhed. Ambitionen for verdensmål 6 er derfor bl.a., at alle mennesker skal have adgang til rent drikkevand.

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 6.1: Universel og lige adgang til sikkert drikkevand til en overkommelig pris for alle.

FN's delmål 6.3: Vandkvaliteten forbedres ved at reducere forurening, afskaffe affaldsdumping og minimere udslip af farlige kemikalier og materialer, og halvere andelen af ubehandlet spildevand og væsentligt øge genanvendelse og sikker genbrug globalt.

FN's delmål 6.5: Forvaltning af vandressourcer integreres på alle niveauer, herunder gennem samarbejde på tværs af landegrænser.

FN's delmål 6.6: Vandrelaterede økosystemer, herunder bjerge, skove, vådområder, floder, grundvandsbassiner og søer skal beskyttes og gendannes.

Rent drikkevand - nu og i fremtiden

Rent vand og jord er afgørende for vores sundhed og for miljøet. I Syddanmark, som geografisk set er landets største region, er der imidlertid registreret ca. 4.000 jordforureninger, som kan påvirke vores grund- og drikkevand. Antallet af jordforureninger og de mange forskellige typer af jordforureninger er et komplekst problem. Der sker løbende byudvikling på gamle forurenede industrigrunde, og nye skadelige stoffer kommer i fokus, hvor kvalitetskriterier og oprensningmetoder kan halte bagefter.

Derfor er det en vigtig opgave for regionen at prioritere oprensningsindsatsen efter, hvor risikoen er størst for at sikre drikkevand og vandmiljø mod forurening fra jorden. Antallet af jordforureninger gør opgaven dyr og langvarig, og derfor undersøges jordforureningerne grundigt, inden de renses op. Hermed koncentrerer indsatsen på de steder, hvor der efter undersøgelser reelt viser sig at være et problem for mennesker eller miljø. Arbejdet med

grundvandsstruende forureninger, bidrager også til at beskytte vandløb, søer, hav og natur.

For at sikre at syddanskerne har rent drikkevand nu og i fremtiden, er det også et fokusområde at understøtte vidensdeling og samarbejder om grundvandsbeskyttelse. Det sker bl.a. gennem partnerskaber med kommuner og vandværker, hvor partnerskaberne opsporer pesticidpunktkilder, så der sikres en ren og stabil vandforsyning i hele regionen. Regionen er fx initiativtager til Grundvandsforum Syd, der forankrer videndeling og udviklingssamarbejder om grundvand mellem kommuner og vandforsyninger i den jyske del af regionen. Endvidere har regionen i samarbejde med kommuner og vandværker bl.a. udformet et idékatalog med anbefalinger til hjælp for vandværker, der støder på nye fund af pesticider.

”

”Vores tilgang til FN's verdensmål er først og fremmest at se nysgerrigt og kritisk på vores egen praksis. Det sker i en erkendelse af, at dét, der dybest set er behov for, er forandring. Der er behov for, at vi griber i egen barm og ser på, hvor vi har et negativt impact i forhold til den her planet, vi er fælles om, og hvad vi så i fællesskab kan gøre for at skabe den forandring, der er behov for.

Derfor betyder det også noget for os, at regionens nye strategi har FN's verdensmål som ramme. For hvis vi skal adressere de udfordringer, vi står overfor, så skal vi gøre det sammen. Derfor er overskriften på vores egen nye strategi også: Sammen om bæredygtighed. Vi ser det her som noget, der skal lykkes i samarbejder og partnerskaber.”

Projektchef Troels Kærgaard Bjerre, VandCenter Syd
- i partnerskab med regionen om grundvandsbeskyttelse

7 BÆREDYGTIG ENERGI

Sikre at alle har adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi til en overkommelig pris

Ifølge FN er antallet af personer med adgang til elektricitet steget med 1,7 milliarder mellem 1990 og 2010, og da den globale befolkning fortsætter med at stige, vil efterspørgslen efter billig energi vokse. En global økonomi, der er afhængig af fossile brændstoffer, og stigningen i udledningen af drivhusgasser, skaber drastiske ændringer i vores klimasystem. Det har en synlig effekt på alle kontinenter. Verdensmål 7 handler derfor om at give alle adgang til pålidelig, bæredygtig og moderne energi.

Energiscreeninger, udvikling og test

Region Syddanmarks er en stor virksomhed med mere end 25.000 ansatte og med mange aktiviteter på sygehusene, på transportområdet, i administration mm. Regionens energiforbrug slipper knap 38.000 tons CO2 ud om året. Regionen arbejder derfor både på at reducere energiforbruget og belastningen fra det forbrug, regionen har.

Regionen arbejder systematisk for at reducere CO2-udledningerne fra driften af egne institutioner; primært gennem effektiviseringer af el- og varmekonsum samt opsætning af solceller. Der er opnået besparelser på hhv. 16 % og 9 % på varme- og elforbruget i perioden fra 2011-2018; ligesom egenproduktionen fra solceller i 2018 nu udgør knap 4 % af regionens elforbrug. Hvert år udarbejdes en energi- og miljøredegørelse, der følger op på mål og indsatser.

Regionen vil fx også gennemføre en målrettet energiscreening på alle regionens enheder, som skal resultere i anbefalinger til konkrete energibesparelser. I forbindelse med nybyggeri og indkøb af el-forbrugende udstyr skal krav til miljø og klima tænkes tidligt ind i processen. Der er bl.a. indført et digitalt energiregistreringssystem, som synliggør energiforbruget på alle

sygehusenheder. Resultaterne herfra kan anvendes til løbende effektiviseringer og som et værktøj til adfærdændringer. Derudover er det ambitionen at udskifte regionens egne person- og varebiler til bl.a. elbiler frem mod 2030, og regionen vil desuden igangsætte et test- og demonstrationsprojekt for omstilling af ambulancer.

Region Syddanmark samarbejder også med regionale aktører om udviklingen af projekter til brug for udvikling, test og demonstration indenfor udnyttelse af overskudsvarme; fx i forbindelse med de store datacentre.

”

”Når jeg ser ud igennem tre lag energiglas i sygehuset i Sønderborg, bliver jeg så glad for at arbejde i en region, hvor det bliver prioriteret at investere i energibesparelser. Og jeg bliver også glad, når vi kan se, at både el-, vand- og varmekonsumet samlet er faldet med mellem 22 og 24 procent fra 2013 til 2018 på Sygehus Sønderjylland. Og det endda selvom aktiviteten på sygehuset har været stigende. Vi har gjort en masse på det tekniske område og udskiftet mange energiforbrugende apparater som ventilatorer og elevatorer.

Vi er ved at skifte til energiglas i hele sygehuset i Sønderborg, og i det nye kvalitetsfundsbyggeri i Aabenraa er ventilationsanlægget så strømbesparende, som det kan være. De nye elevatorer producerer strøm, når de kører nedad, og jeg elsker, når elevatorerne kører nedad, for så ved jeg, at de producerer strøm. Jeg synes, at verdensmålene er gode, fordi de støtter op om den rigtige tendens, der er for at gøre noget for klimaet. Og det er godt at vide, at vi gør noget, der spiller sammen med FN's verdensmål.”

Afdelingschef Bo Andersen, Sygehus Sønderjylland

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 7.2: Vedvarende energi i det globale energimix øges væsentligt.

FN's delmål 7.3: Den globale hastighed for forbedring af energieffektiviteten fordobles.

9 INDUSTRI, INNOVATION OG INFRASTRUKTUR

Bygge robust infrastruktur, fremme inklusiv og bæredygtig industrialisering samt understøtte innovation

Verdensmål 9 handler om at skabe bedre og mere bæredygtig infrastruktur og industrier; bl.a. gennem støtte til teknologiudvikling, forskning og innovation. Da over halvdelen af verdens befolkning bor i byer, bliver massetransport og vedvarende energi kun vigtigere, og det samme bliver væksten af nye industrier og informations- og kommunikationsteknologier. Den teknologiske udvikling er også nøglen til at finde varige løsninger på både økonomiske og miljømæssige udfordringer; fx ved at skabe nye arbejdspladser og fremme energieffektivitet.

Grønnere, mere effektiv og smartere mobilitet

I dag nyder langt de fleste syddanskere en god mobilitet, og mange har en bred vifte af transportmuligheder til rådighed. Men der også udfordringer. Mange spilder dagligt tid i kø på motorvejene. Færre benytter den kollektive transport. Samtidigt skal vi alle sammen blive grønnere. Udviklingsstrategien sætter fokus på, at fremtidens syddanske mobilitetsløsninger ikke skal ses isoleret men med FN's Verdensmål som ramme. Løsningerne skal findes i brede samarbejder og i samspil med syddanternes stigende forventninger til nem, bekvem og hurtig transport. De regionale busser skal i udbud startende i 2020-2021, og den grønne omstilling skal tænkes ind fra starten. For hvert udbud arbejdes der for at komme nogle skridt længere i retning af grønne busser. Realistisk set vil den grønne omstilling betyde, at den regionale busdrift fordyres i en periode. Derfor skal der findes en holdbar finansieringsmodel. Derudover er der behov for at følge teknologiudviklingen tæt og bidrage til, at trafiksselskaberne bedst muligt kan igangsætte omstillingen.

Offentlig-privat innovation, design og kreative kompetencer

Også fremtidens udfordringer i sundheds- og velfærdssektoren kræver samarbejde om udvikling af nye løsninger; bl.a. imellem den private og den offentlige sektor. Der er i Region Syddanmark en mangeårig tradition for samarbejde mellem private

virksomheder, kommuner, sygehuse og forsknings- og uddannelsesinstitutioner – og der er etableret et stærkt forsknings- og innovationsmiljø inden for sundheds- og velfærdsteknologiområdet. Regionen ønsker at bygge videre på dette gode samarbejde og fremme nye løsninger gennem offentlig-privat innovation, bl.a. gennem aktiviteter som gennemføres af Syddansk Sundhedsinnovation.

Region Syddanmark har også særlige kompetencer inden for bl.a. design og film. Disse særlige kompetencer vil regionen søge at bringe i spil i udviklingen af kulturtilbud og i nytænkning af initiativer inden for regional udvikling bredt set, hvor kreative metoder kan understøtte innovation og bæredygtige løsninger samt formidle problemstillinger på nye måder. Et eksempel, hvor designkompetencer er bragt i spil, er konceptet "Fælles beslutningstagning", som Sygehus Lillebælt i Vejle har udviklet i samarbejde med Designskolen i Kolding. "Fælles beslutningstagning" er et beslutningsstøtteværktøj, som skal skabe et bedre samarbejde mellem kræftpatienter og klinikere, når der skal træffes beslutninger om udredning, behandling og opfølgning. Værktøjet indeholder en række kort, der kan tilpasses den konkrete behandling. Kortene skal støtte dialogen mellem kliniker og patient, så patienten er opmærksom på valgmuligheder, og at beslutninger så tages på et velfunderet grundlag. I efteråret 2019 blev det besluttet at brede konceptet ud til resten af de syddanske sygehuse.

”

”Verdensmålene er blevet en forudsætning - også for at drive luftfart. Vi har gennemgået FN's bud på, hvad man som virksomhed, offentlig myndighed og privatperson skal gøre noget ved, for at vi samlet set får et mere bæredygtigt samfund. Energi fylder rigtig meget for os, og ved at blive CO₂-neutrale på energi, løfter vi en stor del af vores miljømæssige aftryk af. Uddannelse og skovrejsning er også indsatser for os i bestræbelserne for at opnå bæredygtighed. Og så handler det om partnerskaber og om at gå sammen, uden at det nødvendigvis har forretning for den enkelte for øje.

Det er et helt tema for os, at vi skal give til omgivelserne. Det kommer til at være tydeligt fremover, at hvis man ikke tager dette ansvar alvorligt, så kan man ikke være med i partnerskaber. Så i det perspektiv vil det være afgørende for de fremtidige partnerskaber, at man også som region har forholdt sig til, hvor man kan bidrage. Det er godt, at vi med verdensmålene har et fælles sprog for, hvor vi kan mødes og være partnere.”

Adm. Direktør, Jan Hesselund, Billund Airport og med i regionens mobilitetsråd.

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 9.1: Pålidelig, bæredygtig og robust infrastruktur af høj kvalitet, herunder regionale og grænseoverskridende infrastruktur.

FN's delmål 9.4: Infrastrukturen og eftermonteringsindustrien skal opgraderes for at gøre dem bæredygtige med mere effektiv udnyttelse af ressourcer og øget brug af rene og miljøvenlige teknologier og industrielle processer.

FN's delmål 9.5: Videnskabelig forskning skal styrkes, og den teknologiske kapacitet i de industrielle sektorer skal opgraderes ved bl.a. at fremme innovation, samt ved at øge de offentlige og private midler til forskning og udvikling.

10 MINDRE
ULIGHED**BIDRAG TIL
FN'S VERDENSMÅL**

FN's delmål 10.3: Alle skal sikres lige muligheder, ligesom samfundsforårsagede uligheder skal reduceres.

Reducere ulighed i og mellem lande

Verdensmål 10 sigter efter at reducere den voksende ulighed; bl.a. i form af vedtagelse af fornuftige politikker, der vil styrke de laveste indkomstgrupper og fremme en større økonomisk inddragelse af alle samfundsgrupper - uanset køn, race eller etnicitet.

Lighed i sundhed

Region Syddanmarks bidrag til verdensmål 10 handler bl.a. om at fremme lighed i sundhed, hvilket også er en del af den overordnede vision for Sundhedsaftalen 2019-2023 mellem regionen og de syddanske kommuner. Sundhedsrisici og sygdomme er socialt skævt fordelt i det danske samfund, og regionen vil derfor gøre mere for at forebygge og reducere ulighed i sundhed.

Et eksempel er, at psykiatriske patienter har en kortere forventet levetid, der for mændenes vedkommende er ca. 20 år kortere end den øvrige befolkning. Lighed i sundhed handler derfor bl.a. om at give behandlingsmuligheder, der tilgodeser sårbare borgere. Telepsykiatrisk Center tilbyder fx videosamtaler til borgere med angst, hvilket giver borgeren mulighed for at tage imod behandling i eget hjem og komme hurtigere i behandling.

Det er dog en forudsætning for at kunne skabe gode løsninger, der adresserer ulighed, at der er viden om regionale og lokale forhold samt om forskellige forudsætninger og behov. Det kan give os et billede af, hvor udfordringerne er størst, og hvor der er behov for at gøre en særlig indsats. Det er derfor et fokusområde i den regionale udviklingsstrategi at sikre styrket viden om lokale og socioøkonomiske forskelle, hvilket bl.a. adresseres igennem projektet Sundhedens Geografi, som undersøger forskelle i

sundhed og sundhedsadfærd, forekomsten af kroniske sygdomme samt eventuelle sammenhænge til køn, alder, uddannelsesniveau, økonomi og beskæftigelse.

Kunst og kultur i hele regionen

Udviklingsstrategien og den nye kulturstrategi sætter også fokus på lighed - og hermed på bedre adgang til kulturtilbud i hele regionen og for alle syddanskere. Med den nye kulturstrategi vil regionen adressere dette på flere måder. Region Syddanmark har fx indgået et samarbejde med Region Midtjylland, Region Nordjylland og Slots- og Kulturstyrelsen om et forskningsprojekt hos SDU's Center for Landsdistriktsforskning, der skal give ny viden om kulturens betydning i landdistrikter. Forskningsprojektets resultater skal være med til at sætte retning for, hvordan regionen fremover kan understøtte indsatser, der giver en bredere adgang til kultur. Herudover vil der i kulturstrategien blive sat fokus på social bæredygtighed, og det vil derfor vægte positivt, hvis ansøgere til regionens kulturmidler adresserer emnet i deres kulturprojekter; fx ved at nå ud til nye målgrupper med de konkrete kulturtilbud.

”

”Vi sætter et rullende ambulatorium ind i kampen mod hepatitis C. Formålet er at nå sårbare borgere, der er smittet med hepatitis C og få dem i behandling. Hepatitis C er en sygdom, som vender den tunge ende nedad. Det er ofte sårbare socialt udsatte, som rammes, fordi de har en overhyppighed af intravenøst stofmisbrug. Det er svært at få denne gruppe i tale, fordi de ikke prioriterer deres egen sundhed særligt højt.”

”Vi har behandlet alle dem, der er i vores ambulatorier, og er i gang med at behandle alle dem, der er tilknyttet rusmiddelcentre. Men der er stadig en stor gruppe mennesker, som vi ikke når med de eksisterende tilbud. Derfor dette initiativ, hvor vi kommer lænere ud på gaden, end vi har været tidligere, og møder de sårbare og socialt udsatte der, hvor de samles i fx læskure, på kræmmermarkeder og væresteder og tilbyder test og behandling der. Derved vil vi forhåbentlig nå en gruppe mennesker, som vi ellers ikke har mulighed for at nå.”

Professor Peer Christensen, Infektionsmedicinsk Afdeling, OUH

11 BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND

Gøre byer, lokalsamfund og bosættelser inkluderende

Verdensmål 11 handler bl.a. om at gøre byer og lokalsamfund inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige. FN's delmål til mål 11 handler på den måde om mange forskellige indsatsområder, herunder transport, grønne byrum, håndtering af naturkatastrofer, miljøpåvirkning og kulturarv.

Udvikling i hele regionen

Der er i løbet af de senere år blevet flere syddanskere, men befolkningstilvæksten er størst i de større byer. I de mindre landsbyer og i landområderne er der således i dag 13.000 færre indbyggere end i 2010. Samtidig er børnetallene generelt faldende, og der kommer flere ældre. Regionen sætter derfor i den regionale udviklingsstrategi fokus på udviklingsvilkårene i hele Syddanmark og på at skabe en sammenhængende indsats, der støtter op om lokale ressourcer og engagement. Livet skal kunne leves i hele Syddanmark - også i fremtiden.

Region Syddanmarks indsats i forhold til verdensmål 11 handler derfor bl.a. om at bidrage til, at hele regionen er et attraktivt sted at bo og leve. Attraktivitet og bosætning udgør en vigtig del af den syddanske kulturstrategi, som blandt andet har fokus på at udnytte og videreudvikle stedbundne styrker inden for natur, kultur og kreativitet i samarbejde med lokale, regionale og nationale aktører. Fx støtter regionen den syddanske kultur- og naturarv samt grænseområdet særlige historie og egenart med midler fra kulturpuljen. 3 ud af 7 af de danske UNESCO verdensarvssteder ligger i Syddanmark, og regionen støtter fx op om arbejdet med at gøre modellen for fredelig sameksistens i det dansk-tyske grænseområde til UNESCO immateriel verdensarv. Og regionen deltager i et forsknings samarbejde, der skal afdække kulturens betydning for bosætning og attraktivitet, herunder hvordan og i hvilket omfang kulturen kan være drivkraft for udvikling af lokalsamfund og landdistrikter.

Et andet eksempel er, at den regionale udviklingsstrategi sætter fokus på mobilitet i landområderne, på videnopbygning og på håndtering af mobilitetsudfordringer. Der skal således igangsættes og faciliteres projekter, der benytter ny data, teknologi og tankesæt til løsning af konkrete udfordringer i den kollektive transport - samt på nye teknologier og forretningsmodeller. Der skal være kollektive transportforbindelser for alle og være særlige løsninger i yderområderne.

Klimatilpasning

Bæredygtighed handler også om klimatilpasning, og mens naturkatastrofer heldigvis er sjældne fænomener i Danmark, så er der behov for at sætte fokus på at mindske konsekvenserne af forhøjede vandstande og ekstremvejr samt på udviklingen af værktøjer til vurdering af behovet for klimatilpasning i regionen. Det kan fx være gennem udarbejdelse af grundvandskort eller opdatering af den eksisterende oversvømmelseskortlægning og ved samarbejde med myndigheder og digelag om at sikre mulighed for at indvinde klæg tæt på de diger, hvor klægen skal bruges. Der er også behov for at indhente viden og udveksle erfaringer via internationale samarbejder, hvorfor regionen i samarbejde med CLEAN Cluster fx indgår i interreg projektet NEPTUN, der bl.a. har til formål at øge kommunernes viden og muligheder for at skabe brugbare løsninger på klimatilpasningsområdet.

”

”Nationalpark Vadehavet er Danmarks største nationalpark og største verdensarvsområde. Det er en præmis for Nationalpark Vadehavet at arbejde for bæredygtig udvikling. Sammen med de fire Vadehavskommuner, danske, tyske og nederlandske myndigheder og natur- og turismeorganisationer, har Nationalpark Vadehavet underskrevet Strategi for Bæredygtig Turisme for Verdensarv Vadehavet, som understøtter en bæredygtig benyttelse og bevaring af verdensnaturarven i Vadehavet; FN's verdensmål 11 og 17.

Desuden arbejder vi målrettet med bidrag til kvalitetsuddannelse; verdensmål 4, gennem MitVadehav.dk og ”Vadehavsstrategien for Uddannelse om Bæredygtig Udvikling og Verdensarvsformidling”.

Professor og bestyrelsesformand Janne Liburd, Nationalpark Vadehavet

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 11.2: Tilgængelige og bæredygtige transportsystemer til en overkommelig pris. Trafiksikkerheden skal forbedres.

FN's delmål 11.4: Beskytte og bevare verdens kultur- og naturarv.

FN's delmål 11.5: Antallet af dødsfald, antallet af berørte personer og direkte økonomiske tab som følge af katastrofer skal reduceres betydeligt.

FN's delmål 11.a: Positive økonomiske, sociale og miljømæssige forbindelser mellem by, opland og landdistrikter skal støttes ved at styrke den nationale og regionale udviklingsplanlægning.

12 ANSVARLIGT FORBRUG OG PRODUKTION

Sikre bæredygtige forbrugs- og produktionsformer

Verdensmål 12 handler om at reducere vores fodaftryk på naturen ved at ændre på den måde, vi producerer og forbruger varer og ressourcer på. Effektiv styring af fælles naturressourcer, og måden vi bortskaffer giftigt affald og forurenende stoffer på, er nogle af de vigtige målsætninger for at nå dette mål. Menneskehedens ressourceforbrug er enormt, men meget af forbruget er unødvendigt. Hvis vi skal sikre en bæredygtig fremtid, skal vi også ændre på vores forbrug og produktion.

Cirkulær region i år 2050

Region Syddanmark er en stor virksomhed, der anvender mange ressourcer gennem indkøb, nybyggeri, renovation og transportopgaver. I forlængelse heraf genereres store mængder affald, der i dag ikke indgår i en cirkulær økonomi. Det er derfor regionens mål at reducere affaldsmængden og at minimere vores samlede ressourceforbrug. Det kan bl.a. ske igennem nye målsætninger for indkøb med fokus på cirkulær økonomi og ved opmærksomhed på forbrug af miljøbelastende ressourcer, herunder pesticider. Forbrug og produktion skal i 2050 således være baseret på cirkulær økonomi, hvilket bl.a. betyder, at affald skal blive til en ressource igen. Der indkøbes derfor et fælles affaldssystem til regionens fem sygehusenheder, som skal bidrage til at reducere den samlede affaldsmængde, samtidig med at genanvendelsesgraden fremmes.

Region Syddanmark ønsker også at samarbejde med relevante parter om at opbygge viden, kompetencer og danne netværk med henblik på at anvende cirkulære løsninger. Regionen igangsætter i den forbindelse et samarbejde om at udvikle og afprøve løsninger, som gør det lettere for syddanskerne

at agere mere bæredygtigt. Fx gennem øget brug af deleordninger i lokalsamfund eller ved udbredelse af viden om produkters klima- og miljøbelastning eller nye forretningsmodeller og teknologier inden for fx byggeri, elektronik og tekstiler.

Råstoffer - en begrænset ressource

Regionen arbejder for et skifte mod en bæredygtig forvaltning af naturgivne råstoffer, fx sand, grus, tørv og kalk. Det sker i første omgang ved at kortlægge og analysere, hvad der har betydning for dette paradigmeskifte, og hvordan skiftet bedst muligt kan understøttes. Med udgangspunkt heri igangsættes udviklingsprojekter i samarbejde med de store brugere af råstoffer om fx substitution og øget genbrug med henblik på at mindske brugen af nye råstoffer.

”

”Da jeg startede på afdelingen for tre år siden gik alt affald fra operationer til brændbart. Og ved operationer med hofter og knæ er proteserne pakket ind i rigtig mange lag i forhold til EU-direktiver. Men sidste år kom vi i gang med at sortere affaldet. Det har været et stort arbejde at starte det hele op og få organiseret indsamling og aflevering. Men alle har været rigtig gode til at støtte op om det. Jeg sagde sidste år, at vi godt kunne tænke os at sortere 30 procent af alt vores brændbare affald.

De nye tal fra 2019, hvor vi startede i uge 7, viser, at over 41 procent af vores affald - på Vejle Sygehus i alt 3260 kilo plastaffald - er blevet sorteret til genanvendeligt. Det er jeg virkelig stolt af. Chefportør Brian Dupont og jeg har været tovholdere på projektet, og det er ikke kun ortopædkirurgisk afdeling, der sorterer nu. Der er flere, der vil være med, når de hører om det. Det er skønt, at regionen bakker op om bæredygtighed og har støttet os, bl.a. så vi kunne købe en kompressor til plastaffaldet.”

Christina B. Kirkegaard, Speciale Ansvarlig Spl., Knæsektoren
Ortopædkirurgisk afdeling, Vejle Sygehus.

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 12.2: En bæredygtig forvaltning og effektiv udnyttelse af naturressourcer.

FN's delmål 12.5: Affaldsgenereringen skal væsentligt reduceres gennem forebyggelse, reduktion, genvinding og genbrug.

FN's delmål 12.7: Fremme bæredygtige offentlige indkøbspraksis, der er i overensstemmelse med nationale politikker og prioriteter.

13 KLIMA-INDSATS

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 13.1: Modstandskraft og tilpasningsevne til klimarelaterede risici og naturkatastrofer i alle lande skal styrkes.

FN's delmål 13.2: Tiltag mod klimaforandringer skal integreres i nationale politikker, strategier og planlægning.

Handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringer og deres konsekvenser

Verden er i forandring, og konsekvenserne af klimaforandringerne er ikke længere et fremtidsscenario, men noget vi oplever her og nu. Verdensmål 13 handler både om, at vi skal handle hurtigt for at bekæmpe klimaforandringerne, og at vi skal styrke vores modstandskraft mod de forandringer, der nu ikke længere kan undgås. Vi skal handle på tværs af lande og lokalt, hvis vi for alvor skal gøre en forskel for klimaet.

Partnerskaber om klima og forebyggelse

Mere end en fjerdedel af syddanskerne har oplevet negative påvirkninger af det ændrede klima, og kigger de frem i tiden, har hovedparten en forventning om, at det bliver værre. Videnskabelige prognoser peger også på, at vi bevæger os mod en varmere verden med betydelige konsekvenser for klimaet. Det betyder, at de konsekvenser, vi som syddanskere oplever allerede nu, vil blive voldsomt forøget i løbet af dette århundrede.

Vi kan ikke forhindre, at vi vil opleve konsekvenser af det ændrede klima, men vi kan gøre en indsats for at reducere vores påvirkning af klimaet og samtidig ruste os til at håndtere de udfordringer, der kommer. Det er en global og en national opgave, men det er også en opgave, Region Syddanmark tager på sig. Partnerskaber, fælles vidgrundlag og projektudvikling er afgørende forudsætninger for, at vi i Syddanmark kan sætte en dagsorden, udnytte vores særlige potentialer eller imødegå fælles udfordringer, når vi skal håndtere klimaudfordringerne og reducere vores ressourceforbrug. Det er en opgave, der involverer borgere, virksomheder, uddannelses- og forskningsinstitutioner, offentlige myndigheder samt andre partnere i fællesskab.

Den regionale udviklingsstrategi har bl.a. som mål at nedbringe udledningerne af CO2 og andre drivhusgasser i Syddanmark og at mindske negative konsekvenser ved forhøjede vandstande og ekstremvejr. Konkret vil regionen invitere alle regionens kommuner til etablering

af et partnerskab, der skal sætte strategiske mål og iværksætte initiativer, der sikrer den grønne omstilling og skaber sammenhæng i løsningerne. Partnerskabet vil danne rammen for at leve op til regionens klimastrategi.

Region Syddanmark ønsker i fællesskab med de syddanske kommuner at gå forrest i kampen mod klimaudfordringerne og sætte skub i den grønne omstilling, bl.a. igennem det såkaldte DK2020-partnerskab som er opstået i samarbejde mellem RealDania, CONCITO og C40 (et klimasamarbejde mellem 98 af verdens største byer). Der er i første omgang udvalgt 20 danske kommuner, heraf fem i Region Syddanmark, der vil gå forrest i kampen mod klimaudfordringerne ved at igangsætte klimaplanlægning. Det er ambitionen, at DK2020 skal være åbent for alle 98 kommuner i Danmark. I regi af partnerskabet DK2020 udarbejdes konkrete klimaplaner, som bl.a. omfatter beskrivelser af, hvordan der arbejdes for at fremme omstillingen til et effektivt og sammenhængende energisystem baseret på vedvarende energi samt af klimabelastningen fra landbrug og arealanvendelse - og på længere sigt fra forbrug af varer og produkter.

Region Syddanmark vil endvidere udvikle projekter i samarbejde med regionale aktører til brug for udvikling, test og demonstration inden for udnyttelse af overskudsvarme, fx i forbindelse med de store datacentre.

”

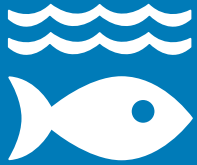
“Alle verdensmålene er vigtige, men der er et verdensmål, som haster mere end de andre, og det er målet om klima. Derfor er jeg lykkelig for, at regionen kaster sig ombord i verdensmålene og for, at vi samarbejder på klimaområdet, konkret om klimafolkemødet til september. Ud over analyser og sparring er noget af det, vi værdsætter mest i dette samarbejde, at regionen og kommunen sammen ser ud over egen næsetip og prøver at lave en national begivenhed og få national bevågenhed ved vores klimafolkemøde i Middelfart i september 2020.”

“Vi kan ikke regulere os ud af udfordringerne med klima fra den ene dag til den anden. Vi har brug for en indsats, som går så stærkt, at vi simpelthen er nødt til at trække på hinandens kompetencer for at opfylde de videnskabsmæssige og handlingsmæssige vakuums, som vi hver især har. Den eneste måde at gøre det på er at kaste sig over alle de partnerskaber, vi overhovedet kan. Jeg tror, at partnerskaberne er med til at gøre os klogere på, hvor meget og hvor hurtigt denne her indsats kræver handling.”

Klimachef Morten Westergaard, Middelfart Kommune

14 LIVET I HAVET

Bevare og sikre bæredygtig brug af verdens have og deres ressourcer

En af ambitionerne med verdensmål 14 er at nedbringe forureningen af verdenshavene betydeligt og at sikre en bevarelse og bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. Havforurening, som hovedsagligt stammer fra landbaserede kilder, er ved at nå et alarmerende niveau, og der er i gennemsnit 13.000 stykker plastikaffald på hver kvadratkilometer i havet.

Jordforurening påvirker også livet i havet

En betydelig del af den overordnede indsats for livet i havet bygger på internationale aftaler og EU-aftaler. For at kunne adressere nationale og internationale udfordringer er der behov for internationalt samarbejde om at løse udfordringerne. I 2014 blev den danske jordforureningslov tilpasset EU's Vandrammedirektiv. Det betyder, at regionerne også skal prioritere en indsats over for jordforurening, der kan udgøre en risiko for vandmiljø og natur. Særligt vandløb, søer og hav vil være i fokus.

Region Syddanmark har i perioden 2014 til 2018 udført risikovurderinger af de forureninger, der ligger i nærheden af vigtigt vandmiljø og dermed udpeget de grunde, hvor der kan være en risiko. I 2020-2021 skal finansieringen af den videre indsats på de udpegede grunde forhandles. Indsatsen omfatter undersøgelser og oprensninger på de grunde, som udgør en reel risiko for vandløb, søer og hav, og indsatsen skal være afsluttet i 2027.

I mange tilfælde sker forureningen af vandmiljøet som følge af forurenede grundvand. Det er fx tilfældet ved Kærgård Klitplantage, hvor store indsatser er nødvendige for at minimere udstrømningen af forurening til havmiljøet.

Region Syddanmark vil endvidere med udgangen af 2020 udfase al brug af pesticider på regionale arealer. På denne måde understøtter regionen et renere grundvand og vandmiljø samt mulighed for øget biodiversitet.

”

”12 års arbejde i Kærgård Klitplantage har langt hen ad vejen haft fokus på at minimere udstrømningen af store mængder forurenende stoffer til havmiljøet. Det er sket ved afgravning af de fire mest forurenende gruber og oprensning af stærkt forurenede grundvand under gruberne. Et arbejde, som stadig er i gang. Men arbejdet i Kærgård Klitplantage har været mere end at fjerne Danmarkshistoriens største forurening, for vi har også gennemført en lang række forsknings- og udviklingsprojekter, som har gjort os bedre til at angribe den slags forureninger. Den viden kan udbredes både til andre forureninger i Danmark og globalt.

Vi har desuden fokus på, at den viden vi får gennem arbejdet med oprensningen, bliver implementeret i undervisningen fra folkeskoler over gymnasier til universiteter. Den viden kan forhåbentlig være med til at inspirere unge i folkeskoler og gymnasier til at vælge den naturvidenskabelige vej i uddannelsessystemet. Så indsatsen har flere ben; oprensning, udvikling og undervisning, hvilket også har været vigtigt for os.”

Geolog Jørgen Fjeldsø Christensen, projektleder i Region Syddanmark, oprensning af Kærgård Klitplantage.

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 14.1: Alle former for havforurening skal forhindres og væsentligt reduceres, især forurening forårsaget af landbaserede aktiviteter, herunder havaffald og forurening med næringsstoffer.

17 PARTNERSKABER FOR HANDLING

BIDRAG TIL FN'S VERDENSMÅL

FN's delmål 17.14: Der skal være bedre sammenhæng mellem politikker for bæredygtig udvikling.

FN's delmål 17.15: Der skal vises respekt for hvert lands politiske handlinger og lederskab i forhold til at indføre og implementere politikker til udryddelse af fattigdom og bæredygtig udvikling.

FN's delmål 17.16: Det globale partnerskab for bæredygtig udvikling skal styrkes, suppleret af partnerskaber med mange forskellige interesser, der mobiliserer og deler viden, ekspertise, teknologi og finansielle ressourcer.

FN's delmål 17.17: Tilskynde til og fremme effektive offentlige partnerskaber, offentligt-private partnerskaber og civilsamfundspartnerskaber, som bygger på erfaringer og ressourcestrategier fra partnerskaber.

Styrke det globale partnerskab for bæredygtig udvikling og øge midlerne til at nå målene

Ifølge FN kan alle de 17 verdensmål for bæredygtig udvikling kun realiseres gennem stærke partnerskaber, globalt engagement og samarbejde.

Fremtidens Syddanmark - en fælles indsats

Den regionale udviklingsstrategi handler om, hvilke udfordringer vi bør fokusere på i de kommende år, hvilke muligheder vi bør opsøge, og hvordan vi i fællesskab på tværs af offentlige myndigheder, civilsamfund, uddannelses- og forskningsinstitutioner, kulturinstitutioner, virksomheder og mange andre - bedst løser opgaverne og sætter Syddanmark på dagsordenen. Udviklingsstrategien er derfor også en invitation til samarbejde.

Globalisering, klimaforandringer, urbanisering, demografiske forskydninger, digitalisering og andre hastige teknologiske udviklinger er globale megatrends, som også påvirker offentlige institutioner, virksomheder og borgere i Syddanmark. Samarbejde i partnerskaber, fælles vidensgrundlag og fælles projektudvikling på tværs er derfor en afgørende forudsætning for at kunne sætte fælles regionale dagsordener, hente international inspiration, imødegå fælles udfordringer og udnytte særlige potentialer i en

attraktiv og bæredygtig region. Det gælder, når der skal skabes fremtidssikrede uddannelser, når den syddanske verdensarv skal promoveres, når store kulturelle begivenheder skal udvikles, når klimaforandringer skal forebygges, eller konsekvenserne heraf skal afbødes, når der skal sikres rent drikkevand til kommende generationer, eller når de bedst mulige rammer for et sundt og aktivt liv skal sikres.

I forlængelse heraf er den regionale udviklingsstrategi Fremtidens Syddanmark en fælles udviklingsstrategi for hele Syddanmark, som kun kan blive til virkelighed gennem samarbejde og partnerskaber.

”

”FN's verdensmål udgør en god ramme for arbejdet med at udvikle en sammenhængende, attraktiv og bæredygtig region. Den regionale udviklingsstrategi forudsætter således et styrket samarbejde på tværs. Den sætter fokus på en række emner og udfordringer, som kommuner og region ikke kan løse alene, og hvor der opnås bedre resultater sammen end hver for sig. De syddanske kommuner og KKR Syddanmark er ligeledes optaget af verdensmålene og ser dem som en oplagt metode for udviklingen af et bæredygtigt samfund.

Verdensmål 17 handler således om samarbejde og partnerskaber, som vi har en god tradition for i Syddanmark og hen over den dansk-tyske grænse. Det ser vi bl.a. i vores fælles EU-kontor, vores fælles sundhedsaftale og vores fælles rammeaftale for det specialiserede social- og specialundervisningsområde.”

H.P. Geil, formand, Kommunekontaktråd (KKR) Syddanmark.

”

“Slesvig-Holsten er Tysklands ”ægte nord”, fordi vi er en del af det europæiske Norden. Derfor er og bliver det tætte samarbejde med vores danske naboer en fast bestanddel i politikken i delstaten Slesvig-Holsten. Vores fælles geografi, natur og historie og sammenlignelige økonomiske strukturer gør samarbejde oplagt. I dette tætte partnerskab opstår mange gode samarbejds muligheder vedrørende bæredygtighed, vækst, beskæftigelse og kreativitet i vores fælles grænseregion. Denne skal videreudvikles løbende, så vores fælles region er attraktiv for mennesker, samtidig med at naturens mangfoldighed opretholdes. Samarbejdsaftalen mellem Slesvig-Holsten og Region Syddanmark - og vores fælles Interreg-program - er et meget vigtigt instrument i denne sammenhæng.

FN's verdensmål vil i fremtiden være en god ramme om vores samarbejde. Heri nævnes det fx, at man skal ”tilskynde til og fremme effektive offentlige partnerskaber, offentligt-private partnerskaber og civilsamfundets partnerskaber, som bygger på erfaringer og ressourcestrategier”. Det er præcis det, vi vil fremme med vores grænseoverskridende samarbejde. Det er det, vi skal gennemføre i praksis!”

Claus Christian Claussen, Rets- og Europaminister i delstaten Slesvig-Holsten:

VERDENSMÅL
for bæredygtig udvikling

www.fremtidenssyddanmark.regionsyddanmark.dk